

Aan de raadsleden
van de gemeenten in de Metropoolregio
Eindhoven

Bezoekadres
Raiffeisenstraat 18
5611 CH Eindhoven
Postadres
Postbus 985
5600 AZ EINDHOVEN

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk 100129-1357\BMA\MGE	datum 23 januari 2020
onderwerp Raadsinformatiebrief over de Regionale Energiesstrategie (RES)		e-mailadres b.marcus@metropoolregioeindhoven.nl	

Geachte gemeenteraadsleden,

Deze Raadsinformatiebrief geeft informatie over de raadsbijeenkomsten die in de tweede en derde week van december in elke subregio hebben plaatsgevonden over de Regionale Energiesstrategie (RES). Tijdens deze avonden bent u bijgepraat over de inhoud van de RES, de stand van zaken ten aanzien van besparing, grootschalige opwek en warmte. En u bent meegenomen in het vervolgtraject. Daarnaast geven wij u met deze brief ook een inkijk in de gesprekken van de overige regio's en het werkatelier met stakeholders op 7 januari. En we nodigen u graag uit voor de volgende bijeenkomst op 11 maart. Dit wordt een brede bijeenkomst voor de hele regio.

De Regionale Energiesstrategie in de Metropoolregio Eindhoven (wat is het ook al weer?)

In het kader van het Nationaal Klimaatakkoord heeft het Rijk aan alle 30 regio's in Nederland gevraagd om te onderzoeken hoe en waar ze energie kunnen besparen en energie duurzaam kunnen opwekken. Regio's stellen hiervoor een Regionale Energiesstrategie (RES) op. Deze RES is een instrument om te komen tot keuzes voor de besparing van energie, de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de benodigde energie-infrastructuur. De RES heeft een horizon van 2030 met een lange termijn doorkijk naar 2050.

Met het opstellen van een gezamenlijke RES laten we als 21 gemeenteraden, twee algemene besturen van Waterschappen en Provinciale Staten zien dat we zelf verantwoordelijkheid erkennen en nemen om de gestelde opgave – op tijd – te realiseren. Het opstellen van een RES is een complexe opgave met enorme technische, financiële, maatschappelijke en ruimtelijke impact. Voor bijvoorbeeld het aanwijzen van zoekgebieden voor de plaatsing van windturbines en zonnenvelden is altijd een afweging nodig met andere belangen, zoals de energie-infrastructuur, ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijk draagvlak. De RES verbindt daarom belangrijke stakeholders: provincies, gemeenten, waterschappen, netbeheerders, burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Het Rijk vraagt de regio's om uiterlijk 1 juni 2020 een eerste concept van hun RES in te dienen. We zien de concept RES als een tussenstap in het proces, waarin we als regio de koers uitzetten. Dit concept wordt beoordeeld door het Rijk. Daarna hebben de regio's nog een aantal maanden de tijd om tot een RES 1.0 te komen en deze in te dienen bij het Rijk. De RES 1.0 moet ingediend zijn op 1 maart 2021. Ook daarna gaat

METROPOOL

REGIO

EINDHOVEN

het proces door: elke 2 jaar vindt er een herijking plaats van de RES. Dan wordt beoordeeld of de doelen en ambities nog realistisch en ambitieus genoeg zijn. Bovendien is de verwachting dat wij door technologische vooruitgang en opgedane ervaringen nieuwe inzichten krijgen. De RES leidt tot besluitvorming in het omgevingsbeleid (omgevingsvisie, omgevingsplannen en omgevingsverordeningen).

In de werkgroepen strategie, communicatie- en participatie, besparing, warmte en grootschalige opwek duurzame energie werken alle partijen momenteel samen aan de (concept) RES. Dit proces is beschreven in [de Startnotitie voor het proces van de RES](#), die in het voorjaar van 2019 aan alle raden, GS en DB van de Waterschappen is voorgelegd.

Subregionale raadsbijeenkomsten

Wij nemen u binnen het traject zo goed mogelijk mee in de verschillende stappen die genomen worden om te komen tot de (concept) RES. Het onderwerp komt regelmatig terug in de Raadstafel21 en de regionale bijeenkomsten van de Metropoolregio Eindhoven. Eind 2019 hebben we in elke subregio een raadsbijeenkomst georganiseerd, waar we de inhoudelijke thema's en het proces hebben besproken. Belangrijk om hierbij te vermelden is het feit dat de bijeenkomst in de Kempen inhoudelijk wat anders van karakter was, omdat de gemeenten in de Kempen ten aanzien van grootschalige opwek inmiddels al ver gevorderd zijn.

Gezamenlijke conclusie van deze avonden was vooral het besef van de complexiteit van het proces, de omvangrijkheid van het vraagstuk en de flexibiliteit die nodig is ten aanzien van het proces. Ook zijn er veel vragen gesteld en is er per thema input gegeven. De meest gestelde vragen zijn voor u gebundeld en opgenomen in de bijlage. De inhoudelijke presentaties kunt u inzien via de [website](#).

Een korte weergave per werkgroep van de besproken zaken:

Werkgroep Besparing

De werkgroep Besparing heeft de besparingsopgave in beeld gebracht. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat:

- Het Rijk uitgaat van besparing als een belangrijk thema;
- Het Rijk met de opgave van grootschalige opwek op land al rekening heeft gehouden met de realisatie van de besparingsopgave.
- Er niet bekend is met welke realisatie het Rijk rekening houdt.
- Besparing geen invloed heeft op de opgave die de regio's opgelegd hebben gekregen voor grootschalige duurzame energie.

In de concept RES komt te staan:

- De regionale besparingsopgave;
- Strategie om de besparingsopgave te realiseren
- Benoemen van de doelgroepen;
- Kansen per doelgroep.

Voor de RES 1.0 brengt de werkgroep in beeld welke besparingsopties er zijn per doelgroep, inclusief de kansrijke aanpakken. Daarin worden meegenomen:

- De maatschappelijke kosten;
- De bijdrage aan de besparingsdoelstelling;
- Hoe realistisch een mogelijkheid is;
- Het draagvlak.

Een belangrijke tussenconclusie is dat gemeenten zelf maar beperkt verantwoordelijk zijn voor de opgave. De ambities uit het Nationaal Klimaatakkoord moeten samen met de stakeholders gerealiseerd worden.

METROPOOL

REGIO

EINDHOVEN

De besparingsplannen die uit de RES voortkomen moeten dus ook door de stakeholders gedragen worden. Hierin ligt dus ook een duidelijke opgave voor elke gemeente zelf.

Wergroep Grootschalige opwek duurzame energie

De werkgroep Grootschalige opwek duurzame energie brengt de volgende elementen in kaart voor de concept RES:

- Een schatting van het potentiële vermogen in MW dat daadwerkelijk gerealiseerd kan worden;
- Verschillende scenario's, om inzicht te geven wat het bod 'in het veld' kan betekenen;
- De haalbaarheid van de benodigde aanpassingen voor de elektriciteitsinfrastructuur en inzicht in de fasering, benodigde kosten en ruimte van deze aanpassingen;
- Het te doorlopen proces om te komen tot realisatie van zonne- en windparken:
 - Uitvoering benodigde onderzoeken in het kader van het plan MER;
 - Uitwerking participatietraject.
- Wat wij nodig hebben van rijks, provinciaal- en regiobeleid om meer duurzame energie op te wekken.

In de RES 1.0, dus na 1 juni 2020, worden keuzes gemaakt op basis van de potentiekaarten en het landschappelijk onderzoek.

Wergroep Warmte

De werkgroep Warmte inventariseert voor de concept RES het aanbod en de vraag van warmte in de regio. Hiervoor maakt de werkgroep een overzicht van:

- De warmtebronnen in de regio (nu en in de toekomst);
- De warmtevraag in de regio (nu en in de toekomst);
- De bestaande en geprojecteerde infrastructuur voor warmte in de regio.

Daarnaast werkt de werkgroep aan een realistische relatie tussen bronnen en vraag, afgezet in tijd en in kosten. Ook maakt de werkgroep een overzicht van de stakeholders om hierbij te betrekken:

- Infrabeheerders
- Afnemers
- Investeerders
- Eigenaren warmtebronnen

In de RES 1.0 wordt een eerste analyse gemaakt van huidige en toekomstige cruciale knelpunten en/of kansen voor ontwikkeling op regionaal niveau.

Stakeholders

Op 7 januari vond een werkatelier plaats voor de verschillende stakeholders op de thema's grootschalige opwek, warmte en besparing. Er waren meer dan 100 stakeholders aanwezig, vanuit o.a. ZLTO, BMF, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, woningcorporaties, Rijkswaterstaat, bedrijven, energiecoöperaties, Veiligheidsregio, provincie en gemeenten. Tijdens deze bijeenkomst in het Huis van Waalre zijn de stakeholders verder geïnformeerd over de RES en hebben ze input gegeven op de verschillende thema's. Voor het onderdeel grootschalige opwek zijn, met behulp van verschillende ruimtelijke denkrichtingen, de mogelijke zoekgebieden voor duurzame energie in beeld gebracht. De uitkomsten uit het werkatelier worden momenteel verwerkt. Het verslag van deze bijeenkomst komt via de website van de Metropoolregio Eindhoven beschikbaar. Op 3 maart volgt een vervolg op deze stakeholderbijeenkomst. Gedurende het hele proces blijven we in gesprek met de verschillende stakeholders.

Vervolg proces besluitvormig concept RES

Alle input die we ophalen in de verschillende bijeenkomsten en gesprekken met alle partijen op de diverse thema's wordt verwerkt en besproken in verschillende rondes met de wethouders. Begin april wordt de concept RES, die wij zien als tussenbalans, aan alle colleges aangeboden, met de vraag om deze in de

METROPOOL

REGIO

EINDHOVEN

eigen raad te bespreken en vervolgens vast te stellen. Wij vragen elk college om hiertoe met de eigen raad het gesprek aan te gaan over de concept RES; dit zal in elke gemeente anders georganiseerd worden. De reacties die wij van de colleges ontvangen worden vervolgens verwerkt in een oplegnotitie die we met de concept RES aanbieden aan het Rijk. Met dit advies gaan we aan de slag in het vervolgproces naar de RES 1.0. Daarnaast krijgen we in september feedback vanuit het Rijk op onze concept RES. Dit kan aanleiding geven tot aanscherping.

De RES 1.0 moet uiterlijk 1 maart 2021 worden aangeboden aan het Rijk. Deze wordt eind 2020 aan alle gemeenteraden ter vaststelling voorgelegd. Uiteraard nemen wij u gedurende het hele proces mee, in bijeenkomsten en met overige communicatiemiddelen, zoals raadsinformatiebrieven.

Uitnodiging bijeenkomst 11 maart

Op 11 maart wordt een regionale bijeenkomst georganiseerd, bedoeld voor raadsleden, inwoners en overige stakeholders. In deze bijeenkomst informeren wij u over de voortgang van de RES en halen we ook graag input op. Een uitnodiging voor deze bijeenkomst op 11 maart volgt uiteraard nog, maar noteer de datum vast in uw agenda's.

Met vriendelijke groet,

Frans Kuppens,
voorzitter Stuurgroep RES Metropoolregio Eindhoven.

BIJLAGE: vragen en antwoorden uit raadsbijeenkomsten subregio's december

Naast onderstaande lijst met vragen die in de bijeenkomsten zijn gesteld, is via deze link een overzicht van meer [veel gestelde vragen](#) terug te vinden. Hier staan veel gestelde vragen en antwoorden over het proces van de RES in het algemeen.

- *Waarom gaat de concept RES niet ter vaststelling naar de raden?*
We zien de concept RES als een tussenstap in het proces, waarin we als regio de koers uitzetten. Dit concept wordt beoordeeld door het Rijk. Wel willen we de input van de raden ophalen over de concept RES. Wij vragen elk college om met de eigen raad het gesprek aan te gaan over de concept RES; dit zal in elke gemeente anders georganiseerd worden. De reacties die wij van de colleges ontvangen worden vervolgens verwerkt in een oplegnotitie die we met de concept RES aanbieden aan het Rijk. Met dit advies gaan we aan de slag in het vervolgproces naar de RES 1.0. Daarnaast krijgen we in september feedback vanuit het Rijk op onze concept RES. Dit kan aanleiding geven tot aanscherping. Daarna hebben regio's nog een aantal maanden de tijd om tot een RES 1.0 te komen en deze in te dienen bij het Rijk.
- *Hoe zit het met de ambtelijke inzet?*
De komende periode is er extra inzet nodig. Vanuit het Rijk is het geld beschikbaar gesteld dat kan worden gebruikt om extra capaciteit in te huren. Eigen inzet van ambtenaren blijft echter essentieel.
- *We willen als gemeenten zelf de regie houden, maar ook projectontwikkelaars zijn er al mee aan de gang. Komen we als gemeenten dan niet buiten spel te staan?*
De gemeenten ontwikkelen coöperatief beleid. Lokaal eigendom is een belangrijk middel om draagvlak voor de energietransitie te versterken, want hiermee blijven de baten van een project in de regio en profiteert de omgeving ervan. Dat is dus precies waarom we hiervoor beleidsregels gaan vastleggen. Dit is een belangrijk aandachtspunt in onze samenwerking.
- *Waarom mag het thema besparing niet worden meegenomen in de opgave voor duurzame opwek op land?*
In de berekeningen van het Rijk m.b.t. duurzame opwek is al rekening gehouden met een besparingsambitie. Wel geldt andersom: als we niet voldoende besparing realiseren, krijgen we straks een hogere doelstelling opgelegd m.b.t. grootschalige opwek.
- *Is de mogelijkheid van zonnepanelen op daken van agrariërs e.a. ondernemers al meegenomen?*
We gaan in gesprek met de specifieke stakeholders om naar deze optie te kijken per gebouw.
- *Hoe gaan we om met het gebruik van propaan in het buitengebied?*
Het is nu nog niet duidelijk om welke hoeveelheden dit gaat. Uiteindelijk moeten we hier ook vanaf (is ook fossiel gas).
- *Warmtekoude-opslag mag niet overal, hoe werkt dat?*
Dit is aan de orde in waterwingebieden; in andere gebieden is hiervoor over het algemeen gewoon een vergunning te krijgen.
- *Kunnen we de warmte van agrarische bedrijven gebruiken?*
Hier kan wel gebruik van gemaakt worden, maar we kunnen geen warmtenet bouwen op individuele bedrijven. Als basis voor het warmtenet heb je een stabiele bron nodig.
- *Geothermie is erg kostbaar, heb je hier dan wel iets aan?*
Met geothermie kunnen wel een paar duizend woningen verwarmd worden, maar deze vorm van energie opwekken is pas op langere termijn inzetbaar.
- *Waar zouden we voor moeten kiezen: innovatie in opslag van warmte of elektriciteit?*
Er wordt al erg veel geïnvesteerd in opslag van elektriciteit. Beide zijn relevant en naar beide wordt dan ook onderzoek naar gedaan.

METROPOOL

REGIO

EINDHOVEN

- *Is het een probleem als we warmte uit oppervlaktewater halen?*
Vaak zijn de waterschappen juist blij als de temperatuur wat omlaag gaat, maar dit moet per situatie bekeken worden.
- *In hoeverre kan er voor 2030 al veel bereikt worden op het gebied van warmte?*
Het is niet onmogelijk. Er worden ook nu al veel initiatieven ontplooid. Er zijn ook al veel subsidies op dit terrein. Het plan moet ook realistisch zijn, dus zullen we voor 2030 wel belangrijke stappen kunnen zetten.
- *Kunnen we de restwarmte die vrijkomt uit de industrie gebruiken?*
Alle warmte die verloren gaat is zonde. Met de industrie zal bezien worden in hoeverre hun bronnen benut kunnen worden i.r.t. de warmtetransitie.
- *Hoe moeten we dit zien in verhouding tot bv Duitsland waar ze juist naar gas willen overstappen?*
Voor Duitsland is het al een hele stap om van de bruinkool naar gas over te stappen. Daarna moeten ze daar echter ook weer vanaf.
- *Wie organiseert het transport van warmte?*
Daarvoor zijn steeds lokale afspraken nodig tussen bijvoorbeeld gemeenten, energieleveranciers, netbeheerders e.d.
- *Kijken we niet naar kernenergie?*
De Provinciale Staten van Brabant hebben een motie aangenomen om in te zetten op een combinatie van hernieuwbare energie en de isolatie van woningen. De provincie Noord-Brabant bouwt dus geen kerncentrale. Noord-Brabant kiest voor 'een schone energiemix uit duurzame bronnen, zonder kernafval.'

